

Hoa Thủy tiên

多花水仙

Narcissus tazetta

(Daffodils)

(2024)

Nội dung

1. Chi Thủy tiên – Hoa Thủy tiên.
2. Tranh hoa Thủy tiên.
3. Chơi Tết với hoa Thủy tiên.

Bài đọc thêm: Câu chuyện về loài hoa Thủy tiên

NBS: Minh Tâm (3/2018; 2/2024)

1. Chi Thủy tiên – Hoa Thủy tiên.

1.1. Chi Thủy tiên (danh pháp khoa học: *Narcissus*) là một chi gồm phần lớn là các loài thực vật lâu năm thuộc họ Họ Loa kèn đỏ (Amaryllidaceae). *Narcissus* có những bông hoa bắt mắt với sáu cánh đài giống cánh hoa được bao quanh bởi bao hoa hình chén hay kèn trumpet. Hoa thường có màu trắng hoặc vàng (cam và hồng ở các giống trồng vườn).

Amaryllidaceae

Họ Loa kèn đỏ

Amaryllis là chi thực vật có hoa, thuộc họ họ Amaryllidaceae

Chi Thủy tiên (tên gọi khác là hoa Ly Peru, hoặc hoa Ly của người dân xứ Inca) là loài hoa mọc trên những dãy núi cao với khí hậu quanh năm mát mẻ quanh năm. Hoa được phát hiện bởi một nam tước người Thụy Điển trong một lần ông đến Nam Mỹ. Say đắm trước sự quyến rũ và vẻ đẹp nhẹ nhàng của loài hoa này. Ông đã đưa hạt giống này về trồng và đặt tên nó theo tên của mình là Narcissus, hiện nay là tên khoa học của hoa.

[Chi Thủy tiên – Wikipedia tiếng Việt](#)

[Narcissus \(plant\) - Wikipedia, the free encyclopedia](#)

1761.

32. Amaryllidaceae.

1761.
Narcissus poeticus L.

Echte Narzisse.

Tiêu biểu Chi Thủy tiên

[N. poeticus](#) L.

[N. pseudonarcissus](#) L.

[N. triandrus](#) L.

[N. jonquilla](#) L.

[N. rupicola](#) Dufour

[N. tazetta](#) L.

[N. papyraceus](#) Ker-Gawle

[N. serotinus](#) L.

[N. broussonetii](#) Lagasca

[N. bulbocodium](#) L.

1.2. Hoa Thủy tiên (danh pháp hai phần: *Narcissus tazetta* L.) là một loại thực vật thuộc Chi Thủy tiên, Họ Loa kèn đỏ (Amaryllidaceae). Loài cây này có thể dùng làm cảnh, trồng bằng cách đặt phần củ vào trong bình nước. Cây nở hoa nhỏ, có màu trắng và mùi thơm.

Vì hoa thủy tiên nở vào mùa xuân nên hoa mang ý nghĩa may mắn, thịnh vượng cho gia chủ. Chính vì điều này mà hoa thường được trưng bày vào mỗi dịp Tết với mong ước về một năm mới may mắn, thuận lợi và bình an.

Hoa thủy tiên giúp làm dịu, làm sạch không gian xung quanh, giúp tạo ra một môi trường sống trong lành và thư thái. Chính vì điều này mà hoa thường được trang trí ở góc làm việc hoặc ban công để giúp giảm stress, mang lại sự thư thái và bình yên trong tâm hồn.

Củ của cây có chất alkaloid gây chóng mặt, buồn nôn, tiêu chảy, run rẩy toàn thân, hôn mê, có thể dẫn đến tử vong khi ăn phải. Tuy gây ngộ độc, nhưng loài hoa này có chứa dược chất như:

- **Hemanthamine** phòng chống ung thư.
- **Galantamine** hỗ trợ điều trị bệnh Alzheimer, kháng viêm và giảm đau.
- **Galanthine** điều trị giảm đau.
- **Lycorine** có tính kháng viêm.

Bột hoa dùng chống nôn, chống co thắt. Dầu của hoa được dùng chữa hói đầu, kích dục.

Đa dạng Hoa Thủy tiên

Cánh đồng trồng hoa Thủy tiên

Keukenhof, The World's Biggest Flower Garden

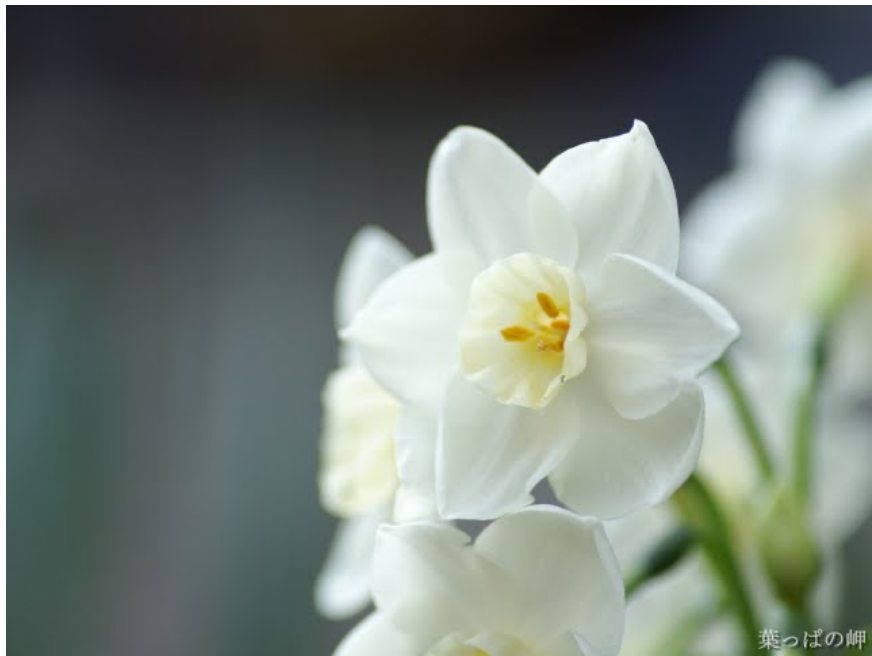

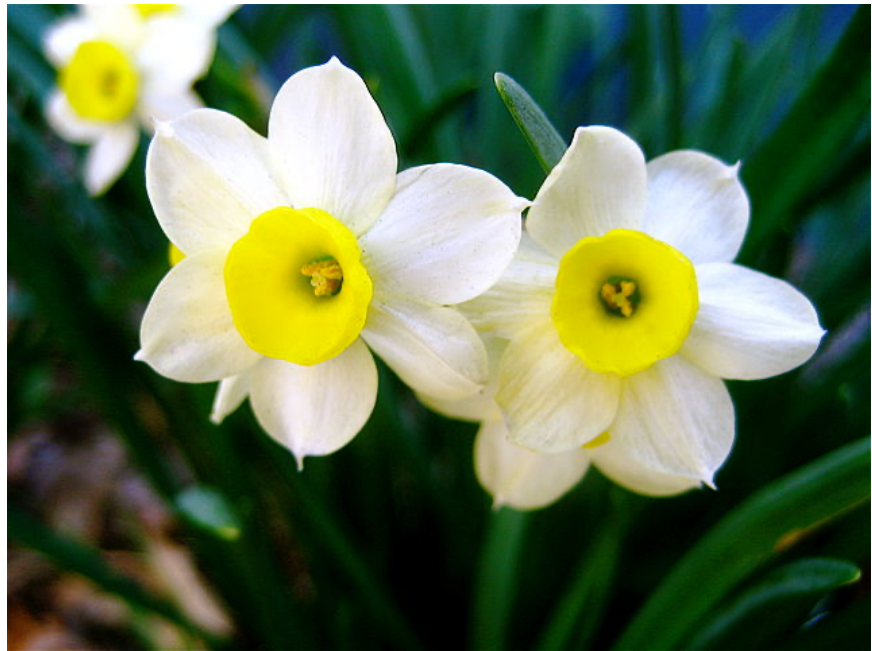

VIDEO

- [Narcissus flower](#)
- [All About Daffodils](#)
- [Daffodil flower opening time lapse](#)
- [Daffodil double flower opening timelapse](#)
- [Truyện cổ tích Sự Tích Hoa Thủy Tiên](#)
- [Sự tích hoa Thủy Tiên \(Truyện cổ tích SagaClouds\)](#)
- [QUÀ TẶNG CUỘC SỐNG | SỰ TÍCH HOA THỦY TIÊN](#)

2. Tranh hoa Thủy Tiên.

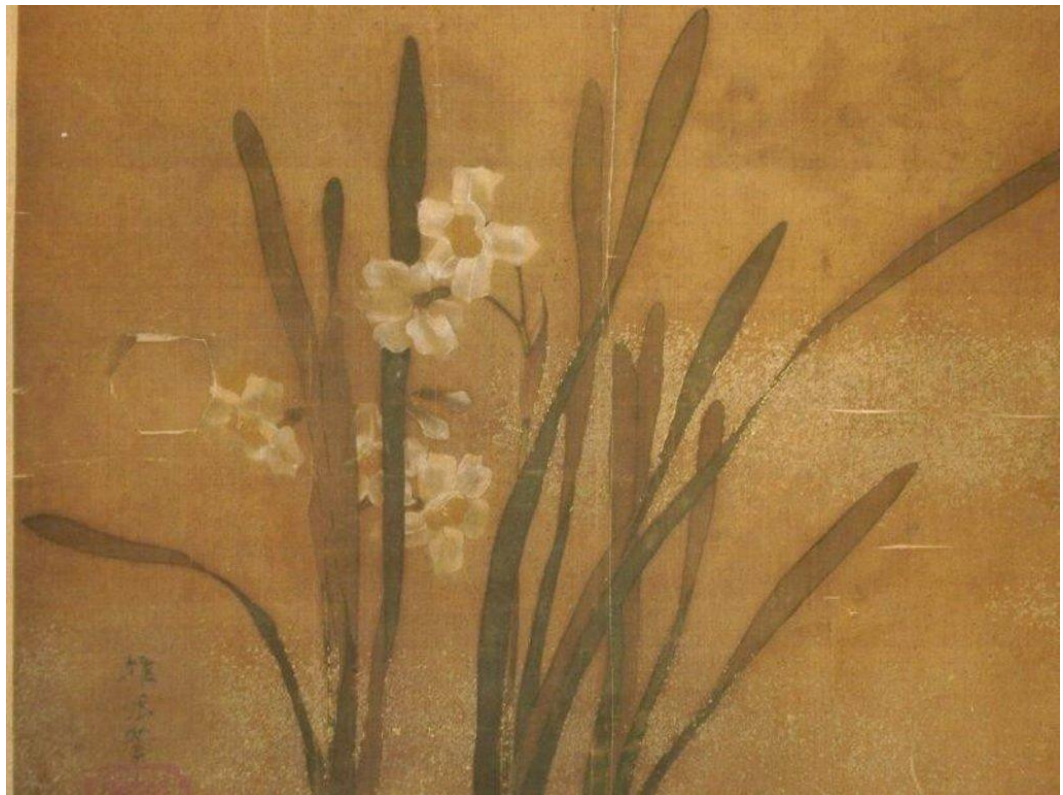

SOME NEW NARCISSE

(1) LORD KITCHENER (2) DEWDROP (3) THE FAWN (4) SUNBEAM

3. Chơi Tết với hoa Thủy Tiên.

[Narcissus tazetta - Wikipedia](#)

[Thủy tiên – Wikipedia tiếng Việt](#)

[Loài Thủy Tiên chơi Tết]

Mỗi dịp Tết đến, chơi hoa thủy tiên đã trở thành một tục lệ đón Xuân bởi những người yêu loài hoa này, vì thường tin rằng hoa thủy tiên mang lại may mắn, tài lộc và thịnh vượng...

Chăm hoa như chăm trẻ nhỏ Người chơi hoa chỉ cần có tiền là mua được chậu hoa ưng ý, chứ mấy ai đã thấu hiểu được nỗi vất vả, gian nan của người trồng hoa. Nghe các bậc cao niên có niềm đam mê chơi hoa thủy tiên kể mới thấy, mỗi chậu hoa này đúng là một tác phẩm nghệ thuật mang đậm dấu ấn của người đã tạo ra nó. Từ lúc ngâm củ, nảy mầm, đâm rễ cho đến đơm hoa, mỗi củ phải trải qua ba bốn lần *gọt tía, sửa sang* rất cầu kỳ như chăm bẵm trẻ nhỏ vậy.

Một chậu thủy tiên đẹp thì lá phải xanh đều, uốn lượn nhịp nhàng. Các giò hoa không đâm ngang nhau, mà phải cao thấp hài hoà, rễ rậm, trắng và mềm mại, không bị ủng thối. Hoa phải là hoa đơn, cánh đều nhau, nhụy phân minh rõ ràng. Còn hoa kép bị cho là rối cánh, kém thơm. Đặc biệt, hoa phải nở vào chính lúc giao thừa thì mọi sự mới được toàn bích.

Những bát hoa thủy tiên đẹp chưng trong nhà ngày Tết vốn là thú chơi tao nhã, thanh lịch, hào hoa của người Hà Nội xưa...

Ngày xưa, nếu sắp đến ngày 30 tháng Chạp mà nụ hoa vẫn còn cứng thì người ta phải thay nước ấm cho nụ mau mập, hoa chóng nở; còn nếu hoa có vẻ như sẽ nở trước giao thừa thì phải lấy lòng trắng trứng gà quét bao đều quanh nụ để hãm lại. Ngày nay thì khác hơn, người ta dùng bóng điện để kích thích hoa nở và cho hoa vào tủ lạnh nếu như muốn hãm.

Thủy tiên là loài hoa ưa sạch sẽ, bởi thế nó cần phải được đặt ở nơi thoáng đãng, hàng ngày thay nước, rửa hết nhớt ở rễ để tránh cho bộ rễ bị ủng thối. Người chơi hoa sành điệu thường chọn chậu hoa có số mầm lẻ như 3 (tam đa), 5 (ngũ phúc), 7 (thất hiên), 9 (cửu long).

Với ý nghĩa đó, nên mỗi dịp Tết đến, chơi hoa thủy tiên đã trở thành một tục lệ đón Xuân. Những ngày cuối năm, thủy tiên được chăm sóc để hoa nở đúng Giao Thừa, hy vọng mang đến tài lộc sung túc và may mắn trong năm mới.

Hoa Thủy Tiên được bày bán ở chợ Đồng Xuân thời xưa.

Những giò hoa Thủy Tiên ở chợ Tết

VIDEO

- [Descobrim el Narcissus tazetta](#)
- [Narcissus tazetta, Paperwhite Narcissus in Japan](#)
- [Narcissus tazetta](#)
- [WILD PLANTS Narcissus tazetta](#)

Để có được bát hoa thủy tiên đẹp như ý muốn, người chơi cầu kỳ chọn củ không có 3 năm tuổi, vỏ ngoài mỏng và màu cánh gián Sam. Khi gọt phải chọn dao sắc, nhọn, gọt tỉ mỉ tránh vào mầm.

Để có hoa to, đẹp, lá xanh và bền, người chơi chăm hoa như chăm con mon. Ngày nào cũng được lau và thay đổi cho nước hoa luôn được phát triển trong nước sạch.

Thủy tiên đặc biệt hơn các loại hoa khác vì có thể chơi được 5 thứ là **hoa, hương, lá, củ, rễ**.

VIDEO

- [Thanh tao hoa Thủy Tiên ngày tết](#)
- [Nghệ thuật tía củ hoa Thủy tiên chơi Tết](#)
- [VTC16: Kỹ thuật trồng và dưỡng hoa thủy tiên chơi Tết](#)
- [S - Việt nam - Thú chơi hoa thủy tiên của người Hà Nội](#)
- [HaNoi18H - Thú chơi hoa thủy tiên của người Hà Nội](#)
- [Trồng Cây Thủy Tiên để có bình hoa vừa đẹp chơi Tết](#)
- [Hoa thủy tiên và Mùa xuân chín.](#)

Bài đọc thêm:

Câu chuyện về loài hoa Thủy tiên

1. Loài hoa Thủy tiên có họ hàng với hoa huệ, hoa loa kèn, nhưng lá ngắn và củ to hơn. Những bông hoa trắng tinh khiết, mảnh mai, nhụy vàng giản dị nhưng hương thơm bay xa. Hương thơm của loài hoa này gắn liền với một sự tích mà bất cứ ai chơi thủy tiên đều biết đến.

Chuyện kể rằng ngày xưa, có một phú ông sinh được 4 người con trai đều giỏi giang, khôi ngô, tuấn tú. Lúc sắp gần đất xa trời, phú ông cho gọi 4 người con đến dặn dò phải chia đều gia tài thành 4 phần bằng nhau cho 4 anh em. Những người con hứa sẽ làm theo lời cha dặn, nhưng vừa chôn cất cha xong, 3 người anh lớn đã chiếm phần lớn gia tài, chỉ để cho cậu út một mảnh đất nhỏ khô cằn trong góc vườn. Phần thương người cha mới mất, phần tủi thân do bị các anh hắt hủi, người em ngồi khóc trước một cái ao. Bỗng một bà tiên mặc đồ trắng hiện lên bảo:

“Ta đã biết hết chuyện buồn của con, con đừng khóc nữa. Mảnh vườn nhỏ của con có chứa một kho báu quý giá mà các anh con không biết, kho báu này chính là mầm của một loại hoa quý. Mỗi năm, vào mùa xuân, hoa này mầm, đơm hoa, con cứ hái hoa đem bán, sẽ có rất nhiều tiền”.

Nói rồi bà Tiên biến mất. Quả thật, đến mùa Xuân ấy, đúng như lời bà Tiên nói, mảnh đất khô cằn của người em bỗng nhiên mọc lên từng hàng hoa trắng, hương thơm ngào ngạt. Để nhớ đến ơn lành của bà Tiên, người em đặt tên cho loại hoa này là hoa Thủy Tiên (tức nàng tiên nước). Những người thích hoa, chơi hoa, và những người nhà giàu đã thi nhau đến mua hoa Thủy Tiên hiếm quý, với giá rất đắt.

Chẳng bao lâu, người em trở nên giàu có, nhiều tiền bạc. Rồi cứ mỗi năm Tết đến, người em út lại giàu thêm, nhờ mảnh đất nở đầy hoa thơm tươi thắm. Cuối cùng, người em trở nên giàu hơn 3 người anh tham lam kia.

Từ câu chuyện đó khiến người ta tin rằng hoa thủy tiên mang lại tài lộc và thịnh vượng. Do vậy, mỗi dịp Tết đến, chơi hoa thủy tiên trở thành một

tục lệ đón Xuân. Những ngày cuối năm, Thủy Tiên được chăm sóc để hoa nở đúng Giao Thừa, hy vọng mang đến tài lộc sung túc và may mắn trong năm mới.

2. Theo thần thoại Hy-Lạp, có chuyện hoa Thủy tiên mà tên của hoa chính là tên của công tử khôi ngô tuấn tú của Chúa Cephissus và nữ thần Liriope. Theo nhiều tài liệu, những chi tiết có đôi chỗ thuật khác nhau, nhưng nếu bỏ qua những tiểu tiết ấy, thì tóm lược huyền thoại kể rằng, chàng trai thanh tú ấy từ chối tình yêu và xa tránh người đẹp Echo mỗi khi nàng đến gần.... Chàng cho rằng nàng phiền nhiễu chàng vì cái tật quái dị là nàng Echo hay lặp lại chữ cuối của những lời chào hỏi. Echo tủi phận, mặt đỏ lên , phải lẫn tránh vào rừng mang theo nỗi buồn tủi rồi chết đi trong hang động, xương nàng hóa thành sỏi đá, thể xác nàng chẳng còn gì ngoài tiếng vang vọng khi có ai gọi vào.

Không riêng gì đối với Echo, chàng trai thanh tú ấy cũng hất hủi và gây thất vọng cho nhiều thiếu nữ khác. Oán ghét và có một cô gái đã cầu khẩn kêu van mà lời kêu thấu đến Trời, và Thần Aphrodite (Nemesis) đã giáng xuống bản án quả báo dội ngược vào xác thân của chàng trai để trừng phạt, là cho chàng bị mang cái tật phải yêu chính hình bóng của mình phản chiếu trên mặt hồ. Mê đắm cái đẹp của mình, nhưng không toại nguyện với cái tình yêu một hình bóng ảo như vậy, chàng không thể nào trao nụ hôn hay có được vòng tay ấp ủ...Khi buồn khổ quá, chàng kêu lên Chao ôi ! thì cũng chỉ nghe vọng lại tiếng ...ô...ôi!!! (Alas !) từ bề sâu của đáy hồ.

Một hôm, chàng với tay ôm choàng lấy ảnh ảo của chính mình ẩn hiện dưới mặt hồ rồi chết chìm dưới nước và hóa thành một loài hoa, để lại cho đời cái tên là Narcissus là Hoa Thủy tiên, có gốc từ chữ narcissism, nghĩa là tự yêu mình vậy. Tên khoa học của Hoa Thủy Tiên là Narcissus , còn tên phổ thông lưu truyền trong dân gian là Daffodil.

3. Theo văn hóa Đông phương, hoa thủy tiên mang ý nghĩa tốt đẹp và an lành. Các cụ ta tin rằng thủy tiên đem đến may mắn, tài lộc và thịnh

vượng. Mỗi độ đón Xuân về, nhiều gia đình trưng bày thủy tiên trong nhà khi cúng giao thừa, như để cầu mong được đón nhận được điềm tốt tới gia đình. Sứi trân trọng đã cho hoa thủy tiên một chỗ đứng thân thương và trở thành tập tục cũng như thú vui tao nhã . Các cụ ta rất hãnh diện về những thủ thuật, mà thừa xưa thường được gìn giữ như là bí quyết gia truyền, để tía cấy những giò thủy tiên, sao cho lúc khai hoa khoẻ mạnh, tươi đẹp, đúng giờ.

Ngày ấy, ở xứ ta không có mấy sách vở , tài liệu nghiên cứu theo khoa học được phổ biến rộng rãi như bây giờ nhưng không phải vì vậy mà các tay chơi hoa thủy tiên cổ truyền của Á đông bị coi như là lạc hậu đâu. Căn cứ vào những kinh nghiệm xưa, phối kiểm những hiểu biết khoa học mới, cho thấy có những giá trị văn minh tương đồng rất cao trong hiểu biết, như là về thời gian, nhiệt độ , ánh sáng, ẩm độ, hun sưởi bằng khói nhang trầm, được áp dụng khi các cụ tía trồng thủy tiên trong chậu. Có khi để trì hoãn thời gian nở hoa, cho đúng giao thừa, là giờ phút linh thiêng của ý nghĩa đưa tiễn cái xấu đi và nhận cái mới tốt đẹp tới làm hên, các cụ còn sáng kiến dùng cách lấy gòn thấm nước lạnh phủ lên nụ hoa, để đạt cho được thời điểm chính xác mới hay

4. Ngày nay được biết rằng ở Âu Mỹ, mọi người cũng rất thích và coi thủy tiên là loài hoa số một của biểu tượng cho mùa xuân hy vọng, loài hoa thay lời người, mang đến sự cầu chúc hạnh phúc an lành nhất. Sự tin tưởng này đã đặt cho thủy tiên một vị trí cao trong kỹ nghệ trồng hoa bán tại Hoa Kỳ.

Bên cạnh đó, hình tượng hoa thủy tiên còn được khai thác kinh tế triệt để trong các ngành thủ công mỹ nghệ và cả công nghiệp nặng. Thủy tiên hiện diện trong hội họa, nhiếp ảnh, in ấn, điêu khắc, thêu dệt, quần áo, nữ trang, mặt đồng hồ, dầu thơm, đèn cây, đèn điện, hoa vải, đến gạch cần dùng trang trí xây cất nhà cửa...Hàng ngàn các sản phẩm này được làm bằng đủ mọi vật liệu như thủy tinh pha lê, sành sứ, gỗ, vàng bạc, vải vóc, kim loại ...

